

The article emphasizes that Ukraine has developed and implemented programmed, educational and methodological tools for design and technologies (design and technologies) in general, professional (professional-technical) pre-higher and higher design educational establishments.

According to the results of his research, the author determines the list of necessary simple functional subsystems in a complex system of Ukrainian continuous design education. Based on said subsystems the following types will be able to exist and to function harmoniously: Design-technological is a type for the elementary, secondary, profile, professional (professional technical) and pre-higher educational establishments; design-art, a type for the primary, secondary, profile, professional (professional technical) and pre-higher educational establishments; Cultural-artistic with ethnic design is a type for higher cultural, artistic and pedagogical educational establishments; production-technological on ergonomic design, a type for higher technological, technical and economic educational establishments.

Key words: design; continuous design education; education system; Ethnic design, interdisciplinary approach, abilities, functional subsystems.

УДК 378.005.336.5:004

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.08>

Буздуган О. А., Візнюк В. В.

ФОРМУВАННЯ КОГНІТИВНОГО КОМПОНЕНТА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті висвітлюються питання щодо можливостей формування когнітивного компонента готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у забезпеченні якості дистанційного навчання. Розглянуто роль цифрових технологій у підготовці майбутніх педагогів. Виокремлено складові когнітивного компонента: цифрова етика (нетикет) педагога, що охоплює етичні правила спілкування з учнями, батьками і колегами з використанням цифрових технологій; онлайн-мотивація здобувачів освіти з використанням додаткових цифрових інструментів для спонукування студентів до навчання, створюючи позитивні емоції і ситуації успіху; кібербезпека, що передбачає захищеність освітніх інтересів учасників освітнього процесу в умовах дистанційного навчання засобами цифрових технологій. Авторами визначено етапи формування складових когнітивного компонента готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у забезпеченні якості дистанційного навчання. Описано процес цілеспрямованої роботи із здобувачами вищої освіти з метою реалізації певних завдань, визначених на кожному етапі. Метою першого етапу було ознайомлення здобувачів освіти з поняттями «цифровий етикет», «нетикет». Було виділено характеристики цифрового етикету, для комунікації в системі викладач-студент, учитель-учень, та розроблено пам'ятку «Культура контакту». Другий етап цілеспрямованої роботи з формування когнітивного компонента готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у забезпеченні якості дистанційного навчання мав на меті сформувавши у здобувачів освіти стійку онлайн-мотивацію до цифрового спілкування. Було виділено й застосовано інструменти для створення атмосфери психологічного комфорту під час дистанційного навчання: налагодження однакового фону для всієї групи, командна робота в окремих онлайн-кімнатах для перемовин, використання імоджі та челенджів для захоплення й похвали студентів тощо. Третій етап передбачав організацію безпечної роботи здобувачів вищої освіти в дистанційному режимі навчання. З цією метою для організації занять в дистанційному режимі було проведено аналіз освітніх сервісів та визначено найбезпечніші. А також ознайомлено здобувачів освіти зі спеціальними освітніми програмами та онлайн-курсами для педагогів з питань безпечного інтернету.

Ключові слова: когнітивний компонент, готовність до використання цифрових технологій, дистанційне навчання, цифрові компетентності педагога, онлайн-комунікація, цифровий етикет; онлайн-мотивація; кібербезпека.

В умовах періодичних карантинів через пандемію Covid-19, у яких опинилося людство з 2020 року, актуалізувалося питання використання цифрових технологій в умовах дистанційного та змішаного навчання. В Україні проблема переходу на дистанційне навчання стала ще більш актуальною з лютого 2022 року у зв'язку із проголошенням воєнного стану через агресію Російської Федерації.

Використання цифрових технологій у навчанні зумовлюється ще й тим фактом, що сучасні діти та школярі використовують різні цифрові платформи для пошуку інформації будь-якого роду, спілкування, навігації, розваг та розвитку. Враховуючи вищесказане, стає очевидною необхідність озброїти майбутніх педагогів знаннями у сфері цифровізації. Тому озброєння майбутніх педагогів знаннями з використання цифрових технологій у навчанні стає пріоритетом номер один у підготовці майбутнього конкурентоздатного фахівця.

Метою Концепції розвитку педагогічної освіти є вдосконалення системи педагогічної освіти для створення бази підготовки педагогічних працівників нової генерації, створення умов для залучення до педагогічної діяльності фахівців інших професій та забезпечення умов для становлення і розвитку сучасних альтернативних моделей безперервного професійного та особистісного розвитку педагогів... [6]. Її реалізація

передбачає підготовку майбутніх педагогічних фахівців, здатних провадити свою педагогічну діяльність у будь-яких умовах та без негативних впливів на кінцевий результат. Саме тому пріоритетом номер один постає здатність педагога працювати дистанційно з використанням цифрових технологій.

Метою статті є дослідити можливості формування когнітивного компонента готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у забезпеченні якості дистанційного навчання.

Проблема розвитку дистанційного навчання досліджувалася у працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, серед яких: Р. Деллінг, Г. Рамбле, Д. Кіган, М. Мур, А. Кларк, М. Томсон, та вітчизняні: О. Андреев, Г. Козлакова, І. Козубовська, В. Олійник, А. Хуторський та багато інших.

Науковці не дають єдиного визначення поняття «дистанційне навчання». Так, на думку В. Кухаренко, «дистанційне навчання» – це одержання освітніх послуг без відвідування навчального закладу за допомогою сучасних інформаційних технологій» [8, с. 135].

Є. Полат дає таке визначення поняттю «дистанційне навчання»: взаємодія вчителя та учнів між собою на відстані, що висвітлює всі притаманні навчальному процесу компоненти (мета, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання) специфічними засобами Інтернет-технологій [1].

Технологія дистанційного навчання розглядається як елемент системи безперервної освіти і як модель інтеграції заочної та очної форм навчання, яка в порівнянні з традиційним навчанням має ряд переваг: масовість і відносна дешевизна отримання знань; паралельне з професійною діяльністю навчання без відриву від виробництва; підвищення творчого та інтелектуального потенціалу здобувача освіти шляхом самоорганізації навчальної діяльності [4].

Забезпечення якості дистанційного навчання передбачає використання цифрових технологій. Цифрова підготовка педагога вимагає особливої уваги, оскільки сучасний педагог повинен володіти інноваційними методиками для впровадження дистанційного, змішаного, адаптивного навчання тощо.

Науковці активно досліджують сутність поняття «цифрові технології». О. Берназюк визначає «цифрові технології» як технології, у яких застосовуються цифрові сигнали для передачі інформації [5, с. 84], а М. Журба їх характеризує як «закодовані в дискретні сигнальні імпульси» [8, с. 116].

Цифрові технології дозволяють зробити процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним. При цьому технології не замінюють викладача, а доповнюють його. Таким заняттям властиві адаптивність, керованість, інтерактивність, поєднання індивідуальної та групової роботи, часова необмеженість навчання [3].

Погоджуємось із твердженням, що цифрові технології сприяють автоматизації більшої частини роботи педагога, вивільняючи людський ресурс на пошук, спілкування, індивідуальну роботу з учнями, уможливають отримання моментального зворотнього зв'язку, покращують ефективність управління освітнім процесом та освітою в цілому [9, 23-24].

Когнітивний компонент професійної готовності об'єднує сукупність знань про сутність і специфіку обраної професійної діяльності, а також комплекс умінь і навичок, отриманих під час навчання, саме тих, що будуть застосовані у структурі власної професійної діяльності. Цей компонент є результатом пізнавальної діяльності. Його характеризують обсяг знань (ширина, глибина, системність), стиль мислення, сформованість умінь і навичок майбутнього фахівця [7, с. 42].

Як зазначає О. Співаковський, знання – вища форма вияву сприйняття даних та інформації, воно є активним за своєю сутністю і формується не тільки на основі фактів, але й на основі аналізу та різних типів логічного виведення. А вміння виникає там, де знання справи стає дороговказом до швидкого й успішного її виконання [10].

Враховуючи ситуацію, що склалася в умовах пандемії Covid-19, та у ситуації проголошеного воєнного стану в результаті агресії Російської Федерації нагальним постає питання готовності педагогів до роботи в умовах дистанційного та змішаного навчання із використанням засобів цифрових технологій. Розглянувши робочі програми навчальних дисциплін із використання педагогами ІКТ для різних спеціальностей, було виявлено недостатню спрямованість на формування готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у забезпеченні якості дистанційного навчання. Перед закладами вищої освіти постала вимога – озброїти майбутніх педагогів знаннями у цій галузі.

З метою озброєння майбутніх фахівців знаннями, формування когнітивного компонента готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у забезпеченні якості дистанційного навчання, зі студентами Університету Ушинського було проведено цілеспрямовану роботу. У дослідженні було використано комплекс поетапно організованих вправ, передбачених завданнями кожного етапу. До участі були залучені 112 респондентів, серед яких здобувачі вищої освіти факультету іноземних мов та факультету дошкільної педагогіки і психології та викладачі Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Зважаючи на виділені складові когнітивного компонента досліджуваної готовності [2, с. 53] (цифрова етика (нетикет), онлайн-мотивація здобувачів освіти і кібербезпека) зі студентами Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» було організовано цілеспрямовану роботу з формування визначених складових.

Дослідження було організовано у три етапи. Кожен етап мав на меті вирішення певних завдань.

Метою першого етапу було ознайомлення здобувачів освіти з поняттями «цифровий етикет», «нетикет». Зважаючи на сучасні умови розвитку суспільства в часи тотальної діджиталізації, з'явилося безліч правил цифрового етикету. Часто вони навіть суперечать одне одному. Це пов'язано зі збільшенням кількості комунікаційних процесів з різними характеристиками, метою, учасниками цих процесів. Те, що може підходити одній компанії, одній сфері діяльності, не підходить іншій. Враховуючи ці особливості, разом зі студентами було виділено характеристики цифрового етикету, для комунікації в системі викладач-студент, учитель-учень, та розроблено пам'ятку «Культура контакту». Серед характеристик, на які варто зважати під час цифрової комунікації було виділено такі: цифрова дистанція (електронна пошта, месенджери, соцмережі, дзвінки на особистий номер), голосові повідомлення, характер листування, тональність листування, доцільність використання емоджі.

Другий етап роботи з формування когнітивного компонента готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у забезпеченні якості дистанційного навчання мав на меті сформуванню у здобувачів освіти стійку онлайн-мотивацію до цифрового спілкування.

Наразі існує велика кількість досліджень мотиваційної сфери, орієнтованих на навколишнє середовище, або когнітивну перспективу, яка концентрується на характеристиках того, хто навчається. Часто внутрішня та зовнішня мотивації розглядаються як протилежності та значна увага зосереджується на суто внутрішній мотивації в дослідженнях. Але сучасна ситуація розвитку педагогічної науки передбачає широке коло соціальних та контекстних впливів. У контексті взаємодії викладач-студент було зроблено висновок про те, що лише вмотивований викладач може змотивувати здобувача освіти до вивчення певної дисципліни та до майбутньої професійної діяльності. З цією метою викладачі університету заохочувалися до педагогічних інновацій, у вигляді онлайн-вебінарів, круглих столів, онлайн-форумів, а найкращі практики пропонувалося поширювати між колегами. Таким чином, викладач, готовий до цифрової комунікації, відчував упевненість у власній значущості. Окрім того, для формування стійкої мотивації майбутніх педагогів, цифрові матеріали та послуги відбиралися таким чином, щоб вони були педагогічно доречними та стимулювали студентів до навчання. Саме тому було виділено й застосовано інструменти для створення атмосфери психологічного комфорту під час дистанційного навчання: налагодження однакового фону для всієї групи, командна робота в окремих онлайн-кімнатах для перемовин, використання імоджі та челенджів для заохочення й похвали студентів тощо. Безумовно, викладач має важливу роль у процесі комунікації, але під час цифрового спілкування акценти дещо зміщуються. Викладачеві недостатньо знати свій предмет досконало. Виникає необхідність створити умови для аналізу студентами певної проблеми. І у цьому випадку викладач виступав у ролі керівника, який направляв, керував, допомагав у її вирішенні, а не в ролі самого транслятора вже готової інформації. Важливим етапом тут виступили продуктивна комунікація та отримання зворотного зв'язку. Для студента зворотній зв'язок означав визнання викладачем значимості виконаної роботи, підтримки його точки зору. Здійснення зворотного зв'язку відбувалося за заздалегідь обговореним планом, спираючись на розроблену на попередньому етапі пам'ятку «Культура контакту».

Такий алгоритм роботи сформував упевненість у власних силах студента, що у подальшому сприяло отриманню задоволення від процесу цифрової комунікації та стимулювало здобувачів освіти до подальших освітніх здобутків. Забезпечення цих етапів дало студентам бажання до подальшого пошуку.

Третій етап передбачав організацію безпечної роботи здобувачів вищої освіти в дистанційному режимі навчання.

З цією метою для організації занять в дистанційному режимі було проведено аналіз освітніх сервісів. Серед безпечних платформ було обрано Microsoft Office 365, який дає можливість проведення онлайн-конференцій у додатку Microsoft Teams. Однією із умов безпечної поведінки в онлайн-просторі було виокремлено мінімальне введення персональних даних. Тому кожному студенту було створено окрему корпоративну електронну скриньку, яку вони використовували при реєстрації. З метою недопущення розповсюдження персональних даних було обмежено використання онлайн-тестів, які розміщені на відкритих електронних платформах. З метою уникнення ненадійних джерел інформації під час підготовки до занять як викладачами, так і здобувачами освіти використовувалися лише ресурси, які містять шифрування даних (протокол https).

Крім того, під час організації самостійної роботи студентам було рекомендовано ознайомитись із спеціальними освітніми програми та онлайн-курсами для педагогів з питань безпечного інтернету учасників освітнього процесу. Наприклад, сайт «Онляндія: моя безпечна веб-країна» з цікавими матеріалами для всіх учасників освітнього процесу. Ефективним засобом формування безпечної поведінки є курси та тренінги на вебресурсах, наприклад: «Критичне оцінювання ресурсів Інтернету для вчителів і учнів» (<https://goo.gl/foQEj0>), онлайн-курс «Основи інформаційної безпеки» (https://courses.prometheus.org.ua/courses/KPI/IS101/2014_T1/about), портал «Медіаосвіта і медіаграмотність» Академії української преси (<https://medialiteracy.org.ua/>); онлайн-серіал для батьків «Безпека дітей в інтернеті» <https://osvita.diaa.gov.ua/courses>.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Під час експериментального дослідження було досліджено можливість формування когнітивного компонента готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у забезпеченні якості дистанційного навчання. Використання цифрових технологій стає обов'язковою умовою освітнього процесу, а готовність майбутніх педагогів до професійної діяльності із використанням онлайн-інструментів для дистанційного навчання – вимогою під час підготовки у закладах вищої освіти. Новизною проведеного дослідження стала організація цілеспрямованої роботи з формування

визначених складових когнітивного компонента готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у забезпеченні якості дистанційного навчання: визначення етапів, завдань кожного етапу, реалізація визначених завдань. Серед складових когнітивного компонента готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у забезпеченні якості дистанційного навчання виокремлено: цифрова етика (нетикет) педагога, що охоплює етичні правила спілкування з учнями, батьками і колегами з використанням цифрових технологій; онлайн-мотивація здобувачів освіти з використанням додаткових цифрових інструментів для спонукання студентів до навчання, створюючи позитивні емоції і ситуації успіху; кібербезпека, що передбачає захищеність освітніх інтересів учасників освітнього процесу в умовах дистанційного навчання засобами цифрових технологій. У ході дослідження проведено цілеспрямовану роботу зі студентами Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», яка проходила у три етапи. Реалізація кожного етапу передбачала знайомство здобувачів з одним із складових когнітивного компонента, а саме: вдосконалювались навички використання цифрових технологій для дистанційного навчання, розроблено пам'ятку «Культура контакту», виділено інструменти для створення психологічного комфорту під час онлайн-освіти, дотримувались вимоги кібербезпеки з використанням надійних освітніх джерел. Подальші дослідження проблеми будуть присвячені визначенню ефективності організованої цілеспрямованої роботи з формування когнітивного компонента готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у забезпеченні якості дистанційного навчання.

Використана література:

1. Биков В. Ю., Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г., Рибалко О. В., Богачков Ю. М. Технологія розробки дистанційного курсу. навч. посіб. Київ : Міленіум, 2008. 324 с.
2. Візнюк В. В., Буздуган О. А. Когнітивний компонент готовності майбутніх педагогів до використання цифрових технологій в умовах дистанційного навчання. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Київ, 2022. Вип. 86. С. 51–56.
3. Генсерук Г. Р. Цифрова компетентність як одна із професійно значущих компетентностей майбутніх учителів. *Open educational e-environment of modern University*, 2019. № 6. С. 8–16.
4. Ковальчук В. І., Воротникова І. П. Моделі використання елементів дистанційного навчання в школі. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2017. № 4. С. 58–76.
5. Ковальчук М. О. Формування готовності майбутніх учителів до застосування мультимедійних навчальних систем у початковій школі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2017. 20 с.
6. Концепція розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.
7. Крохмаль І. М. Когнітивний компонент професійної готовності майбутнього фахівця з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. *Sciences of Europe*, 2018. Vol. 3, no 29. С. 40–44.
8. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Дистанційне навчання: умови застосування. Дистанційний курс : навч. посіб. Харків : НТУ«ПІ», «Торсінг», 2002. 320 с.
9. Проект Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020) Концептуальні засади (версія 1.0). Грудень, 2016. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.
10. Управління ІТ вищих навчальних закладів: як інформаційні технології допомагають зробити управління ефективним : метод. посібник / О. В. Співаковський та ін. Херсон : Атлант, 2006. 356 с.

References:

1. Bykov V. Yu., Kukhareno V. M., Syrotenko N. G., Rybalko O. V., Bogachkov Yu. M. (2008) Tekhnolohiia rozrobky dystantsiinoho kursu [Distance course development technology]. Kyiv : Millennium. 324 s. [in Ukrainian]
2. Buzdugan O., Vizniuk V. (2022) Kohnityvnyi komponent hotovnosti maibutnih pedahohiv do vykorystannia tsyfrovyykh tekhnolohii v umovakh dystantsiinoho navchannia [Cognitive component of future teachers' readiness for the use of digital technologies in distance learning]. *Naukovyi chasopys national pedagogical dragomanov university. Series 5. Pedagogical sciences: realias and perspectives. Collection of research articles*. Kyiv, Issue 86. S 51–56. [in Ukrainian]
3. Henseruk H. R. (2019) Tsyfrova kompetentnist yak odna iz profesiino znachushchykh kompetentnostei maibutnih uchyteliv [Digital competence as one of the professionally significant competences of future teachers]. *Open educational e-environment of modern University*. No. 6. S. 8–16. [in Ukrainian]
4. Kovalchuk V. I., Vorotnikova I. P. (2017) Modeli vykorystannia elementiv dystantsiinoho navchannia v shkoli [Models of using elements of distance learning in school]. *Information technologies and teaching aids*. No. 4. S. 58–76. [in Ukrainian]
5. Kovalchuk M. O. (2017) Formuvannia hotovnosti maibutnih uchyteliv do zastosuvannia multymediinykh navchalnykh system u pochatkovii shkoli [Formation of readiness of future teachers to use multimedia educational systems in primary school]. *Thesis abstract... PhD (Candidate of Pedagogical Sciences): 13.00.04. Zhytomyr*. 20 s. [in Ukrainian]
6. Kontsepsiia rozvitku pedahohichnoi osvity (2018) [The concept of pedagogical education development]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> [in Ukrainian]
7. Krokmal I. M. (2018) Kohnityvnyi komponent profesiinoi hotovnosti maibutnoho fakhivtsia z informatsiinoi, bibliotечноi ta arkhivnoi spravy [Cognitive component of professional readiness of the future information, library and archival specialist]. *Sciences of Europe*. Vol. 3, no. 29. S. 40–44. [in Ukrainian]
8. Kukhareno V. M. (2002) Dystantsiine navchannia: umovy zastosuvannia [Distance learning: conditions of application]. *Distance course: education. manual* 3rd edition. Kharkiv: NTU "PI", "Torsing". 320 s. [in Ukrainian]
9. Proekt Tsyfrova adzhenda Ukrainy – 2020 ("Tsyfrovyi poriadok denniy" – 2020) Kontseptualni zasady (versii 1.0) [Project Digital Agenda of Ukraine – 2020 ("Digital Agenda" – 2020) Conceptual principles (version 1.0)]. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> [in Ukrainian] Spivakovsky O. V. (2006) Upravlinnia IT vyshchykh navchalnykh zakladiv: yak informatsiini tekhnolohii dopomahaiut zrobyty upravlinnia efektyvnym [IT management of higher educational institutions: how information technologies help to make management effective]. *Method. Manual*. Kherson : Atlant. 356 s. [in Ukrainian]

Buzdugan O., Vizniuk V. Formation of the cognitive component of future teachers' readiness for the use of digital technologies in ensuring the quality of distance learning

The article highlights the issues of the possibility of formation of the cognitive component of future teachers' readiness for the use of digital technologies in ensuring the quality of distance learning. The role of digital technologies in future teachers' training has been considered. The components of the cognitive component have been identified, namely: digital ethics (netiquette) of a teacher, covering the ethical rules of communication with students, parents and colleagues using digital technologies; online motivation of students using additional digital tools to encourage students to study, creating positive emotions and situations of success; cybersecurity, which implies the protection of the educational interests of participants in the educational process in the conditions of distance learning using digital technologies. The authors have identified the stages of formation of the parts of the cognitive component of future teachers' readiness for the use of digital technologies in ensuring the quality of distance learning. The process of purposeful work with students in order to implement certain tasks defined at each stage has been described. The purpose of the first stage was to familiarize students with the concepts of "digital etiquette" and "netiquette". The characteristics of digital etiquette for communication in the teacher-student, system have been highlighted, and the reminder "Culture of Contact" has been developed. The second stage of purposeful work on the formation of the cognitive component of future teachers' readiness for the use of digital technologies in ensuring the quality of distance learning was aimed at forming a sustainable online motivation for students' digital communication. Tools for creating an atmosphere of psychological comfort during distance learning have been identified and applied, namely: setting the same background for the whole group, teamwork in separate online rooms for negotiations, using emojis and challenges to encourage and praise students, etc. The third stage provided for the organization of safe work for students in the distance learning mode. For this purpose, an analysis of educational services has been conducted and the safest ones have been chosen for organization of the lesson in distance learning. Also, the students have been introduced to special educational programs and online courses for teachers on safe Internet issues.

Key words: cognitive component, readiness for the use of digital technologies, distance learning, digital competences of a teacher, online communication, digital etiquette; online motivation; cybersecurity.

УДК 378.14

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.09>

Вишківська В. Б., Патлайчук О. В., Ступак О. П.

СУЧАСНА СИСТЕМА ОСВІТИ: ІННОВАЦІЙНА ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ

У статті проаналізовано ключові тенденції переходу до особистісно-діяльнісної парадигми освіти, що дозволяє намітити перспективи пошуку концептуального вираження її положень в системі вищої освіти. Обґрунтовано, що на зміну "ідеологічній" має прийти власне педагогічна концепція мети освіти, а функціонально орієнтований зміст має перерости в освіту, орієнтовану на цілісну людину. Адекватно такому змісту буде розвиватися і процесуальна сторона освітнього процесу, до якої увійдуть діалогічні технології, ситуації взаєморозвитку, вільна самоактуалізована діяльність суб'єктів педагогічної реальності. Проаналізовано основні стратегії актуалізації особистісного досвіду суб'єктів навчання.

Актуалізовано думку про те, що "інноваційна діяльність" стосовно розвитку сучасної освіти може розглядатися як цілеспрямоване перетворення змісту навчання та організаційно-технологічних основ освітнього процесу, спрямоване на підвищення якості освітніх послуг, конкурентоспроможності освітніх установ та їх випускників, забезпечення всебічного особистісного та професійного розвитку студентів. Інновації в системі української освіти мають закономірний характер, їх зміст, форми та способи здійснення залежать як від глобальних проблем розвитку людства, так і від соціально-економічних, правових, політичних процесів реформування суспільства.

Інформаційно-освітнє середовище визначено як відкриту педагогічну систему, яка постійно розвивається, є сформованою за допомогою зусиль учасників освітнього процесу на основі інформаційних освітніх ресурсів, сучасних інформаційно-телекомунікаційних засобів та педагогічних технологій, різноманітних майданчиків інтернет-спілкування (порталів, форумів, соціальних мереж різної спрямованості). Така система призначена для виконання соціального замовлення та формування творчої особистості, що має стійкий пізнавальний інтерес і спрямована на безперервність подальшого процесу освіти і самоосвіти.

Ключові слова: модернізація освіти, інформатизація, інновації, освітні технології, інформаційно-освітнє середовище.

Сучасні стратегічні орієнтири у розвитку економіки, політики, соціальної сфери зумовлюють зміну вимог держави та суспільства до освіти. Система вищої професійної освіти має бути готовою відповісти на виклики часу щодо збереження фундаментальності та полікультурних пріоритетів, а разом з тим здійснити модернізацію освітньої галузі, забезпечити її інтеграцію у світовий освітній простір.

Модернізація освіти має забезпечити її сталий розвиток, відповідність викликам ХХІ століття, перспективним запитам громадян та особливостям сучасного життя країни [9].